

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 18 września 2020 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. na podstawie art. 83 ust. 1 oraz art. 32 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2020 r. poz. 266 z późn. zm.), stwierdził, że P. K. jest dłużnikiem Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z tytułu nieopłaconych składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne.

Zadłużenie wraz z należnymi odsetkami za zwłokę naliczonymi na dzień wydania decyzji wynosi łącznie 2.313,53 zł, w tym:

1) 1) z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne w ramach zakresów numerów deklaracji 01-39 za okres od 05.2020 r. do 07.2020 r. w kwocie: 1. 562,851

- odsetek za zwłokę: 12,00 zł

2) z tytułu składek na ubezpieczenie zdrowotne w ramach zakresów numerów deklaracji 01-39 za okres od 05.2020 r. do 07.2020 r. w kwocie: 738,68 zł

odsetek za zwłokę: 0,00 zł.

Na podstawie art. 23 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, odsetki naliczane będą nadal do dnia zapłaty łącznie z tym dniem. Odsetki za zwłokę naliczane są na zasadach i w wysokości określonych w ustawie z dnia 29 sierpnia 1997 r. Ordynacja podatkowa (Dz.U. z 2019 r. poz. 900).

W uzasadnieniu organ rentowy wskazał, że na podstawie art. 46 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, płatnik składek jest obowiązany według zasad wynikających z przepisów ustawy obliczać, potrącać z dochodów ubezpieczonych, rozliczać oraz opłacać należne składki za każdy miesiąc kalendarzowy.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych zawiadomił w dniu 01.09.2020 r. o wszczęciu z urzędu i w dniu 10.09.2020 r. o zakończeniu postępowania w sprawie określenia wysokości należności z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne, wzywając jednocześnie do złożenia pisemnych wyjaśnień w sprawie przyczyn nieopłacenia składek, pod rygorem wydania decyzji w sprawie określenia wysokości należności z tytułu składek na podstawie dotychczas zgromadzonych dowodów. W ocenie Zakładu płatnik składek nie dopełnił obowiązku określonego w art. 46 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, w związku z tym Zakład Ubezpieczeń Społecznych, działając na podstawie art. 83 ust. 1 ww. ustawy, określił wysokość zadłużenia z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne.

Zgodnie z art. 32 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, do składek na ubezpieczenie zdrowotne w zakresie: ich poboru, egzekucji, wymierzania odsetek za zwłokę i dodatkowej opłaty, przepisów karnych, zabezpieczeń na wszystkich nieruchomościach, ruchomościach i prawach zbywalnych dłużnika, odpowiedzialności osób trzecich i spadkobierców oraz stosowania ulg i umorzeń stosuje się odpowiednio przepisy, które dotyczą składek na ubezpieczenia społeczne.

(decyzja k. 5 – 5 verte akt ZUS)

Odwołanie od w/w decyzji złożył w dniu 12 października 2020 r. P. K., wnosząc o jej uchylenie bądź zmianę. Ubezpieczony wskazał, że składki ZUS za wyżej wymienione miesiące zostały przez niego opłacone, ale ZUS przeksięgował je na poczet składek za miesiące: marzec, kwiecień, maj 2020 r. tj., miesiące, za które wnioskował on o zwolnienie z opłacania składek zgodnie z ustawą o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem (...)19, innych chorób zakaźnych wywołanych nimi sytuacji kryzysowych oraz niektórych innych ustaw

(DZ.U.z 2020 r. poz.568).

Ubezpieczony podkreślił, że przedmiotowy wniosek (...) o zwolnienie z opłacania składek został złożony w formie papierowej w Oddziale ZUS w Z. ul. (...) w dniu 14.04.2020 r. z zachowaniem terminu w skrzynce umieszczonej w budynku ZUS bez jakiegokolwiek możliwości potwierdzenia złożenia dokumentu.

(odwołanie - k. 3)

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania, wywodząc jak w uzasadnieniu decyzji. Dodatkowo ZUS wskazał, że art. 31zp ust. 1 ustawy z dnia 2.03.2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem (...)19, innych chorób zakaźnych wywołanych nimi sytuacjami kryzysowymi wniosek o zwolnienie z obowiązku opłacania należności z tytułu składek, o których mowa w art. 31 zo, należnych za okres od 1 marca 2020 r. do dnia

31 maja 2020 r. płatnik składek przekazuje do ZUS, nie później niż do dnia 30 czerwca 2020 r. Wnioskodawca nie złożył wniosku w terminie do 30 czerwca 2020 r. Kopia wniosku opatrzonego datą 14.04.2020 roku wpłynęła do ZUS dopiero w dniu 8.09.2020 r.

(odpowiedź na odwołanie - k. 7 – 7 verte)

W piśmie procesowym z dnia 30 grudnia 2020 r. profesjonalny pełnomocnik wnioskodawcy poparł odwołanie i wniósł o uchylenie przedmiotowej decyzji oraz o zasądzenie od organu na rzecz odwołującego się zwrotu kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

(pismo pełnomocnika wnioskodawcy - k. 16 – 20)

Na terminie rozprawy poprzedzającej bezpośrednio wydanie wyroku z dnia 12 lipca 2021 r. strony podtrzymały swoje stanowisko w sprawie, a dodatkowo pełnomocnik wnioskodawcy wniósł o nie obciążanie ubezpieczonego kosztami pełnomocnika ZUS.

(e- protokół rozprawy z dnia 12.07.2021 r. oświadczenie pełnomocnika wnioskodawcy 00:37:24, pełnomocnika ZUS 00:37:24, płyta CD k. 53)

Wyrokiem z dnia 19 lipca 2021 r. Sąd Okręgowy w Łodzi, VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych po rozpoznaniu w dniu 12 lipca 2021 roku w Łodzi na rozprawie sprawy z wniosku P. K. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. o zadłużenie z tytułu składek w związku z odwołaniem P. K. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. z dnia 18 września 2020 roku, numer (...) uchylił zaskarżoną decyzję i przekazuje sprawę do ponownego rozpoznania Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. (pkt.1), zasądził od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. na rzecz P. K. kwotę 900 zł tytułem zwrotu kosztów procesu (pkt.2).

(wyrok – k. 55)

Apelację od powyższego wyroku w całości wniósł organ rentowy reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika, zarzucając naruszenie przepisów prawa procesowego, tj.:

- art. 477⁹ §1 w zw. z art. 477¹⁴k.p.c. poprzez orzeczenie ponad zakres decyzji i uznanie, że płatnik składek złożył w kwietniu 2020 roku wniosek o zwolnienie z opłacania składek za miesiące marzec – maj 2020 roku, w sytuacji gdy kwestia ta nie podlega kontroli w niniejszym postępowaniu bowiem: zagadnienie to może być przedmiotem zupełnie innego postępowania, którego kontrola sądowa będzie dokonywana w postępowaniu sądowoadministracyjnym,

- art. 477¹⁴§2¹k.p.c. poprzez uchylenie decyzji w związku z rażącym uchybieniem przepisów postępowania w sytuacji w której sąd nawet nie wykazał, którym przepisom organ rentowy miałby uchylić, nie mówiąc już o tym, aby to uchybienie miało charakter rażący;

- art. 386§ 4 k.p.c. poprzez nierozpoznanie istoty sprawy, polegające na tym, że Sąd Okręgowy w Łodzi błędnie uznał, że organ rentowy w postępowaniu uchybił przepisom postępowania, ale nawet nie wykazał przepisu postępowania, który miałby zostać w sposób rażąco uchybiony i w ten sposób uniemożliwił kontrolę prawidłowości rozstrzygnięcia oraz

- błąd w ustaleniach faktycznych polegający na niezależnie od poczynienia ustaleń wykraczających poza przedmiot sprawy (ustaleń, które są istotne, ale dla innego postępowania) uznaniu, że biuro rachunkowe reprezentujące płatnika składek złożyło w kwietniu wnioski o zwolnienie z opłacenia składek za miesiące 2020 roku, opierając się tylko na zeznaniach świadków, którzy są bezpośrednio zainteresowani wykazaniem powyższego.

Wobec powyższego wniesiono o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez oddalenie odwołania i zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych za I i II instancję.

(apelacja – k. 70-72)

Sąd Apelacyjny w Łodzi - wyrokiem z dnia 21 kwietnia 2022 roku - uchylił zaskarżony wyrok i przekazał sprawę Sądowi Okręgowemu w Łodzi do ponownego rozpoznania pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego.

Sąd II instancji wskazał, że istota sporu w niniejszej sprawie, jak wynika z treści decyzji z dnia 18 września 2020 r. stwierdzającej zadłużenie P. K. z tytułu z tytułu nieopłaconych składek na ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenie zdrowotne za okres maj-lipiec 2020 r., jak też z treści odwołania, sprowadzała się do sprawdzenia prawidłowości tej decyzji, tj. dokonania ustaleń, czy odwołujący się płatnik składek na datę wydania decyzji istotnie posiada zadłużenie w opłacaniu składek na powyższe ubezpieczenia w wysokości określonej w tej decyzji. Tym samym w postępowaniu wywołanym odwołaniem od decyzji z 18 września 2020 r. Sąd I instancji powinien zbadać jedynie dwie kwestie: czy organ rentowy uwzględnił wszystkie wpłaty dokonane przez płatnika składek oraz – wobec treści odwołania - czy płatnik składek został zwolniony przez organ rentowy z obowiązku opłacenia składek za miesiące marzec - maj 2020 r. Tak rozumianej istoty sporu Sąd Okręgowy meriti jednak nie zbadał i nie rozstrzygnął, błędnie uznając, że w sprawie zachodzi podstawa faktyczna i prawna do uchylenia zaskarżonej decyzji w trybie art. 477¹⁴ § 2¹ k.p.c.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego, Sąd Okręgowy błędnie uznał, że jest uprawniony w niniejszym postępowaniu do ustalenia, czy wniosek o zwolnienie z opłacenia składek został złożony przez płatnika składek w kwietniu 2020 r., podczas gdy kwestia ta winna zostać zbadana w zupełnie innym postępowaniu, tj. postępowaniu toczącym się w przedmiocie zwolnienia płatnika z opłacenia składek. Jak zasadnie przy tym podniósł skarżący, od decyzji odmawiającej zwolnienia z obowiązku opłacenia składek przysługuje wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy, a kontrola sądowa wydanej decyzji odbywa się w postępowaniu sądowno-administracyjnym (Wojewódzkim Sądem Administracyjnym i Naczelnym Sądem Administracyjnym), nie zaś przed sądem powszechnym. Tym samym Sąd Okręgowy, badając w niniejszym postępowaniu kwestię złożenia wniosku o zwolnienie z opłacenia składek, wyszedł poza przedmiot sporu oraz dokonał ustaleń, które w ogóle nie są przedmiotem kontroli sądu powszechnego.

Sąd Apelacyjny podał, że sąd ubezpieczeń społecznych może i powinien dostrzegać wady decyzji administracyjnej, które decyzję tę dyskwalifikują w stopniu odbierającym jej cechy aktu administracyjnego jako przedmiotu odwołania, a więc gdy decyzja taka została wydana przez organ niepowołany lub w zakresie przedmiotu orzeczenia bez jakiegokolwiek podstawy w obowiązującym prawie materialnym, względnie z oczywistym naruszeniem reguł postępowania administracyjnego. W takich przypadkach decyzja jest bowiem bezwzględnie nieważna (nieistniejąca prawnie) i nie wywołuje skutków prawnych. W ocenie Sądu Apelacyjnego, decyzja z dnia 18 września 2020 r. takich wad nie posiada. Zgodzić się przy tym należy ze skarżącym, że Sąd Okręgowy uznając, że w sprawie zachodzą przesłanki do zastosowania normy art. 477¹⁴ § 2¹ k.p.c., nie wskazał, który przepis postępowania został przez organ rentowy naruszony w postępowaniu poprzedzającym wydanie tej decyzji, ani też nie wyjaśnił, dlaczego to naruszenie uznać należy za rażące.

(wyrok wraz z uzasadnieniem – k. 89-94 verte)

Na rozprawie w dniu 14 września 2022 roku pełnomocnik wnioskodawcy poparł złożone przez niego odwołanie, oświadczając że kwestionuje sposób wyliczenia spornych należności wskazanych w zaskarżonej decyzji ZUS.

(oświadczenie złożone na rozprawie w dniu 14 września 2022 roku e-protokół (...):01:21 – 00:17:23 – płyta CD – k. 108)

Na rozprawie w dniu 6 lutego 2023 roku pełnomocnik wnioskodawcy poparł odwołanie i wniósł o zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego, wskazując, że nie wnosi o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego księgowego oraz że zasadniczą kwestią w niniejszej sprawie jest nierozpoznanie przez organ rentowy wniosku odwołującego o umorzenie składek. Pełnomocnik ZUS wniósł o oddalenie odwołania i zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego liczonych od wartości przedmiotu sporu za I i II instancję.

(końcowe stanowiska stron – rozprawa z dnia 6 lutego 2023 roku 00:03:20 – 00:06:26 – płyta CD – k. 130)

Rozpoznając ponownie sprawę, Sąd Okręgowy w Łodzi ustalił następujący stan faktyczny:

Wnioskodawca P. K. od dnia 1 sierpnia 2011 r. prowadzi jednoosobową pozarolniczą działalność gospodarczą pod nazwą (...) Przedsiębiorstwo Handlowo – Usługowe w Z. w przedmiocie działalności agentów i brokerów ubezpieczeniowych. Wnioskodawca nie zatrudnia pracowników. Firma wnioskodawcy jest rozliczana przez Biuro (...), I. A., (...) spółka cywilna. Biuro to zajmuje się pełnym rozrachunkiem i rozliczeniem podatkowym.

(okoliczności bezsporne, a nadto zeznania świadka K. A. 00:06:36, płyta CD k. 53, zeznania świadka M. K. 00:23:09 – 00:28:26, płyta CD k. 53)

Z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej P. K. dokonał zgłoszenia do ubezpieczeń społecznych, ubezpieczenia zdrowotnego jako płatnik składek.

(okoliczność bezsporna)

Do ZUS w dniu 8 września 2020 roku wpłynęła jedynie kserokopia wniosku o zwolnienie ubezpieczonego z obowiązku opłacania należności z tytułu składek za marzec-maj 2020 r., opatrzonego datą 14 kwietnia 2020 roku.

(kserokopia wniosku – k. 2-4 w aktach ZUS)

Brak jest oryginału wniosku z dnia 14 kwietnia 2020 roku, złożonego przed dniem 1 lipca 2020 roku.

(okoliczność bezsporna)

W stosunku do wniosku P. K. o zwolnienie z obowiązku opłacania składek za miesiące marzec - maj 2020r. w związku z przeciwdziałaniem skutkom wywołanym (...) 19 dla osób prowadzących działalność gospodarczą nie została wydana żadna decyzja.

(okoliczność bezsporna, a nadto zeznania wnioskodawcy 00:07:06, płyta CD k. w zw. z 00:36:38, płyta CD k. 53, zeznania świadka K. A. 00:06:36, płyta CD k. 53)

W dniu 9.10.2020 roku płatnik składek dokonał wpłaty w kwocie 1134,99 zł.

Wpłata została rozliczona proporcjonalnie na wszystkie rodzaje należności, w pierwszej kolejności rozliczane są najstarsze zaległości.

Wpłata została rozliczona w następujący sposób:

- maj 2020 roku – na FUS: należność główna: 17,55 zł;

- maj 2020 roku – na FUZ: należność główna: 14,00 zł;
- czerwiec 2020 roku – na FUS: należność główna: 741,10 zł i odsetki: 14,00 zł;
- czerwiec 2020 roku – na FUZ: należność główna: 348,34 zł.

W piśmie z dnia 4.11.2020 r. wskazano wysokość zaległości na dzień 31.10.2020 r., ale za inny okres niż wskazany w decyzji z dnia 18.09.2020 roku tj. czerwiec- wrzesień 2020 roku na FUS i FUZ odpowiednio w kwocie 2349,50 zł i 1101,02 zł.

(pismo ZUS – k. 112-112 verte)

Wpłaty dokonane przez płatnika składek za miesiące 06-08.2020 r. zostały rozliczone na zadłużenie za miesiące marzec – maj 2020 roku wraz z odsetkami. Zadłużenie za miesiąc maj 2020 roku zostało w dużej części opłacone wpłatami za sierpień 2020 roku.

Aktualnie na dzień 23.12.2022 r. ustalono nadpłatę na:

- ubezpieczenia społeczne za miesiące wrzesień – listopad 2022 roku w kwocie 1121,39 zł;
- ubezpieczenia zdrowotne za miesiące wrzesień – listopad 2022 roku w kwocie 2370,72 zł;
- FP i Fundusz Solidarnościowy oraz FGŚP za miesiące grudzień 2021 roku – styczeń 2022 roku w kwocie 113,41 zł.

(pismo ZUS – k. 123, raport rozliczeń należności w (...) k. 124-125 verte)

W dniu 01.09.2020 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych zawiadomił wnioskodawcę o wszczęciu postępowania z urzędu w sprawie określenia wysokości należności z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne na koncie płatnika składek.

(bezsporne)

W dniu 10.09.2020 r. organ rentowy zawiadomił wnioskodawcę o zakończeniu postępowania w sprawie określenia wysokości należności z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne, wzywając jednocześnie do złożenia pisemnych wyjaśnień w sprawie przyczyn nieopłacenia składek, pod rygorem wydania decyzji w sprawie określenia wysokości należności z tytułu składek na podstawie dotychczas zgromadzonych dowodów.

(zawiadomienie - k. 8 akt ZUS)

Zaskarżoną decyzją z dnia 18 września 2020 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. na podstawie art. 83 ust. 1 oraz art. 32 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2020 r. poz. 266 z późn. zm.) stwierdził, że P. K. jest dłużnikiem Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z tytułu nieopłaconych składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne.

Zadłużenie wraz z należnymi odsetkami za zwłokę naliczonymi na dzień wydania decyzji wynosi łącznie 2.313,53 zł, w tym:

1) z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne w ramach zakresów numerów deklaracji 01-39 za okres od 05.2020 r. do 07.2020 r. w kwocie: 1. 562,851

- odsetek za zwłokę:12,00 zł

2) z tytułu:

składek na ubezpieczenie zdrowotne w ramach zakresów numerów deklaracji 01-39 za okres od 05.2020 r. do 07.2020 r. w kwocie: 738,68 zł

odsetek za zwłokę: 0,00 zł.

(decyzja k. 5 – 5 verte akt ZUS)

W wyniku ponownego rozpoznania sprawy, Sąd ustalił powyższe okoliczności faktyczne na podstawie całokształtu zebranego materiału dowodowego. Sąd Okręgowy wykonując przytoczone wyżej wytyczne Sądu Apelacyjnego w Łodzi ponownie rozpoznając sprawę skoncentrował się na zbadaniu dwóch kwestii jako rozstrzygających z punktu widzenia przedmiotu niniejszego postępowania, tj. zadłużenia z tytułu składek, a mianowicie: czy organ rentowy uwzględnił wszystkie wpłaty dokonane przez płatnika składek oraz czy płatnik składek został zwolniony przez organ rentowy z obowiązku opłacenia składek za miesiące: marzec – maj 2020 roku. Natomiast kwestia mająca na celu ustalenie, czy wniosek płatnika składek o zwolnienie z opłacania należności z tytułu składek za marzec-maj 2020 r. faktycznie został złożony w kwietniu 2020 roku, o czym zeznawali wnioskodawca i powołani w sprawie świadkowie winna być przedmiotem rozpoznania w odrębnym postępowaniu, w tym przypadku sądowo administracyjnym i toczącym się na okoliczności związane ze zwolnieniem płatnika składek z opłacenia składek.

Sąd Okręgowy w Łodzi zważył, co następuje:

W wyniku ponownego rozpoznania sprawy, w świetle zebranego materiału dowodowego i przeprowadzonej wyżej oceny dowodów, Sąd uznał, że odwołanie jest niezasadne i podlega oddaleniu.

Wstępnie przypomnieć należy, że Sąd pierwszej instancji, któremu została zwrócona sprawa do ponownego rozpoznania, związany jest „oceną prawną” oraz „wskazaniem co do dalszego postępowania”, zgodnie z art. 386 § 6 k.p.c. Wyrażona w tym przepisie zasada podporządkowania i związania Sądu niższej instancji jest jedną z naczelných, ustrojowych zasad procesu cywilnego, zapobiegającą powtarzaniu popełnionych błędów oraz gwarantującą pewność i trwałość raz zajętego w sprawie stanowiska Sądu wyższej instancji, co umożliwi stronom podjęcie właściwej obrony ich interesów procesowych i materialnoprawnych” (tak np. SN w wyroku z 25.03.2004 r., III CK 335/02, Lex nr 585801).

Będąc związanym stanowiskiem Sądu Odwoławczego co do stwierdzonych w ramach kontroli instancyjnej uchybień popełnionych przez Sąd I instancji - Sąd Okręgowy ponownie rozpoznając n/n sprawę wykonał zalecenia Sądu Apelacyjnego i zbadał czy w niniejszej sprawie - ZUS w istocie uwzględnił i rozliczył wszystkie wpłaty dokonane przez płatnika składek, a ponadto czy płatnik składek został zwolniony przez ZUS z obowiązku zapłaty składek za marzec – maj 2020 roku.

Na mocy art. 6 ust. 1 pkt. 5 i art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U.2022.0.1009), osoby fizyczne prowadzące pozarolniczą działalność na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej podlegają obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu.

Okres podlegania obowiązkowi ubezpieczeń określa przepis art. 13 pkt. 4 zgodnie z którym osoby prowadzące pozarolniczą działalność obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu podlegają w okresie od dnia rozpoczęcia wykonywania działalności do dnia zaprzestania wykonywania tej działalności, z wyłączeniem okresu, na który wykonywanie działalności zostało zawieszona na podstawie art. 36aa oraz przepisów ustawy z dnia 6 marca 2018 r. - Prawo przedsiębiorców.

Na mocy art. 46 ust. 1 płatnik składek jest obowiązany według zasad wynikających z przepisów ustawy obliczać, potrącać z dochodów ubezpieczonych, rozliczać oraz opłacać należne składki za każdy miesiąc kalendarzowy.

Płatnik składek zgodnie z art. 47 ustawy systemowej, przesyła w tym samym terminie deklarację rozliczeniową, imienne raporty miesięczne oraz opłaca składki za dany miesiąc, z zastrzeżeniem ust. 1a, nie później niż:

- 2) do 5 dnia następnego miesiąca – dla jednostek budżetowych i samorządowych zakładów budżetowych;
- 3) do 15 dnia następnego miesiąca – dla płatników składek posiadających osobowość prawną;
- 4) do 20 dnia następnego miesiąca – dla pozostałych płatników składek.

Zgodnie z art. 32 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, do składek na Fundusz Pracy, Fundusz Solidarnościowy, Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych i Fundusz Emerytur Pomostowych oraz na ubezpieczenie zdrowotne w zakresie: ich poboru, egzekucji, wymierzania odsetek za zwłokę i dodatkowej opłaty, przepisów karnych, dokonywania zabezpieczeń na wszystkich nieruchomościach, ruchomościach i prawach zbywalnych dłużnika, odpowiedzialności osób trzecich i spadkobierców oraz stosowania ulg i umorzeń stosuje się odpowiednio przepisy dotyczące składek na ubezpieczenia społeczne.

Natomiast w przypadku nie wywiązania się przez płatnika składek ze swojego obowiązku, organ rentowy ma prawo do samodzielnego wydania stosownej decyzji, ustalającej wysokość zaległych składek i wezwać do ich opłacenia, a następnie do ściągnięcia ich w drodze egzekucji.

Podstawę prawną stanowi tu art. 83 ust 1 ustawy systemowej, zgodnie z którym ZUS wydaje decyzje w zakresie indywidualnych spraw dotyczących w szczególności:

- 1) zgłaszania do ubezpieczeń społecznych;
 - 1a) ustalania płatnika składek;
 - 2) przebiegu ubezpieczeń;
 - 3) ustalania wymiaru składek i ich poboru, a także umarzania należności z tytułu składek;
 - 3a) ustalania wymiaru składek na Fundusz Emerytur Pomostowych i ich poboru, a także umarzania należności z tytułu tych składek;
 - 4) ustalania uprawnień do świadczeń z ubezpieczeń społecznych;
 - 5) wymiaru świadczeń z ubezpieczeń społecznych.

Z kolei od nieopłaconych w terminie składek należne są od płatnika składek odsetki za zwłokę, na zasadach i w wysokości określonych w ustawie z dnia 29.08.1997 r. Ordynacja podatkowa (art. 23 ust. 1 u.s.u.s.).

Składki oraz odsetki za zwłokę, koszty egzekucyjne, koszty upomnienia i dodatkowa opłata, zwane dalej należnościami z tytułu składek, nieopłacone w terminie podlegają ściągnięciu w trybie przepisów o postępowaniu egzekucyjnym w administracji lub egzekucji sądowej (art. 24 ust. 2 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych).

Natomiast w myśl art. 32 ww. ustawy do składek na Fundusz Pracy i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych, na ubezpieczenie zdrowotne w zakresie ich poboru, egzekucji, wymierzania odsetek za zwłokę i dodatkowej opłaty, przepisów karnych, dokonywania zabezpieczeń na wszystkich nieruchomościach, ruchomościach i prawach zbywalnych dłużnika, stosowania ulg i umorzeń stosuje się odpowiednio przepisy dotyczące składek na ubezpieczenia społeczne.

Przekładając powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy wskazać należy, że Zakład Ubezpieczeń Społecznych, w dniu 01.09.2020 r. zawiadomił wnioskodawcę o wszczęciu postępowania z urzędu w sprawie określenia wysokości należności z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne na koncie płatnika składek, do czego uprawniał art. 83 ust 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. W dniu 10.09.2020 r. organ rentowy zawiadomił wnioskodawcę o zakończeniu postępowania w sprawie określenia wysokości należności z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne, wzywając jednocześnie do złożenia pisemnych wyjaśnień w

sprawie przyczyn nieopłacenia składek, pod rygorem wydania decyzji w sprawie określenia wysokości należności z tytułu składek na podstawie dotychczas zgromadzonych dowodów. Następnie Zakład Ubezpieczeń Społecznych, po zakończeniu postępowania, wydał zaskarżoną decyzję, określając kwotowo stan zadłużenia wnioskodawcy w związku z prowadzoną działalnością gospodarczą.

Według art. 31zp ust.1 pkt. 1 ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem (...)19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (Dz. U. z 2020 r., poz. 1842, z późno zm.), wniosek o zwolnienie z obowiązku opłacania należności z tytułu składek, o których mowa w art. 31zo, płatnik składek przekazuje do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych nie później niż do dnia 30 czerwca 2020 r. - w przypadku składek należnych za okres od dnia 1 marca 2020 r. do dnia 31 maja 2020 r.

Zatem, warunkiem zwolnienia z obowiązku opłacania składek jest przesłanie deklaracji rozliczeniowych lub imiennych raportów miesięcznych należnych za marzec, kwiecień i maj 2020 r. nie później niż do dnia 30 czerwca 2020 r., chyba że płatnik składek zwolniony jest z obowiązku ich składania. Odmowa zwolnienia z obowiązku opłacania należności z tytułu składek następuje w drodze decyzji. Jednocześnie zwolnienie z obowiązku opłacania należności z tytułu składek należnych za okres od dnia 1 marca 2020 r. do dnia 31 maja 2020 r. uzyskiwane jest na wniosek, który płatnik składek przekazuje do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, nie później niż do dnia 30 czerwca 2020 r.

W analizowanej sprawie do ZUS w dniu 8 września 2020 roku wpłynęła jedynie kserokopia wniosku o zwolnienie ubezpieczonego z obowiązku opłacania należności z tytułu składek za marzec-maj 2020 r. opatrzonego datą 14 kwietnia 2020 roku. Ustawowy termin na złożenie wniosku o zwolnienie z opłacania składek upływał w dniu 30 czerwca 2020 roku. Sąd ustalił, że w stosunku do wniosku P. K. o zwolnienie z obowiązku opłacania składek za miesiące marzec - maj 2020r. w związku z przeciwdziałaniem skutkom wywołanym (...) 19 dla osób prowadzących działalność gospodarczą nie została wydana żadna decyzja. Stąd uznać należało, że P. K. nie spełnił ustawowej przesłanki zwolnienia.

W toku postępowania wnioskodawca nie wykazał także, iż dokonane przez organ rentowy rozliczenia poczynionych przez niego wpłat zostały przeprowadzone w sposób nieprawidłowy pod względem rachunkowym lub niezgodnie ze wskazanymi wyżej przepisami.

Obowiązujące od 1 stycznia 2018 r. rozporządzenie Rady Ministrów z 21 września 2017 r. w sprawie szczegółowych zasad i trybu postępowania w sprawach rozliczania składek, do których poboru jest zobowiązany Zakład Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2017 r. poz. 1831) - wydane na podstawie art. 49 ust. 1 pkt 1a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych - przewiduje zaliczenie dokonywanych wpłat na ubezpieczenia społeczne i na ubezpieczenie zdrowotne na poczet należności o najwcześniejszym terminie płatności.

Zgodnie z obowiązującymi przepisami obecnie każdą wpłatę dzieli się proporcjonalnie na wszystkie rodzaje opłaconych składek na podstawie ich udziału w ostatniej deklaracji rozliczeniowej. Z kolei podzieloną wpłatę rozlicza się w pierwszej kolejności na najstarsze zaległości w ramach danego ubezpieczenia albo funduszu zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z 21.09.2017r. w sprawie szczególnych zasad i trybu postępowania w sprawach rozliczania składek, do których poboru jest zobowiązany Zakład Ubezpieczeń Społecznych.

Powyższe oznacza, że w przypadku istnienia na koncie płatnika zaległości, wpłata z tytułu składek jest z urzędu zaliczona najpierw na pokrycie najstarszych należności (§ 12 rozporządzenia z dnia 21 września 2017 r.). Wpłaty w części przypadającej na poszczególne fundusze podlegają zaliczeniu na należności z tego tytułu, począwszy od należności o najwcześniejszym terminie płatności (tj. w pierwszej kolejności jest pokrywane najstarsze zadłużenie danego funduszu). Ewentualne nadpłaty składek na dany fundusz są zaliczane na poczet należności na pozostałe fundusze (§ 14 rozporządzenia z dnia 2 września 2017 r.). Wpłaty bieżące, co do zasady, są regulowane dopiero po spłacie całego zadłużenia, zaś płatnik składek nie ma już wpływu na okres należności składkowych, który pokrywa dokonana przez niego wpłata.

ZUS wskazał, że w dniu 9.10.2020 roku płatnik składek dokonał wpłaty w kwocie 1134,99 zł. Wpłata została rozliczona proporcjonalnie na wszystkie rodzaje należności, w pierwszej kolejności rozliczane są na najstarsze zaległości.

Wpłata została rozliczona w następujący sposób:

- maj 2020 roku – na FUS: należność główna: 17,55 zł;
- maj 2020 roku – na FUZ: należność główna: 14,00 zł;
- czerwiec 2020 roku – na FUS: należność główna: 741,10 zł i odsetki: 14,00 zł;
- czerwiec 2020 roku – na FUZ: należność główna: 348,34 zł.

Aktualnie na dzień 23.12.2022 r. ZUS ustalił nadpłatę na: ubezpieczenia społeczne za miesiące wrzesień – listopad 2022 roku w kwocie 1121,39 zł; ubezpieczenia zdrowotne za miesiące wrzesień – listopad 2022 roku w kwocie 2370,72 zł; FP i Fundusz Solidarnościowy oraz FGŚP za miesiące grudzień 2021 roku – styczeń 2022 roku w kwocie 113,41 zł.

W niniejszej sprawie nie ulegało zatem wątpliwości, że P. K. ma zaległości z tytułu nieopłaconych składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne za okres od 05.2020 r. do 07.2020 r. Zgodnie zatem z ww. regulacjami rozporządzenia Rady Ministrów z 21 września 2017 r., organ rentowy miał podstawy do rozliczenia wpłat dokonywanych przez płatnika składek za miesiące 06-08.2020 r. na zadłużenie za miesiące marzec – maj 2020 roku wraz z odsetkami. Zadłużenie za miesiąc maj 2020 roku zostało w dużej części opłacone wpłatami za sierpień 2020 roku. Skutkiem zaś zaliczenia dokonanych wpłat na poczet wcześniejszych należności, było powstanie zadłużenia w opłacie składek za sporny okres od maja do lipca 2020 r.

Ostatecznie co istotne, pełnomocnik wnioskodawcy nie zgłaszał wniosków dowodowych na okoliczność nieprawidłowego rozliczenia wpłat dokonanych przez wnioskodawcę, w tym wniosku o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego księgowego.

Mając na uwadze powyższe Sąd Okręgowy, na podstawie art. 477¹⁴ §1 k.p.c., oddalił odwołanie, uznając, iż zaskarżona decyzja z 18.09.2020 r. jest prawidłowa.

W przedmiocie kosztów procesu, Sąd obciążył odwołującego się obowiązkiem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego poniesionych przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych, w postępowaniu przed Sądem I i II instancji, których wysokość ustalił na kwotę 1575 zł (900 zł + 675 zł) stosownie do treści § 2 ust 3 w zw. z § 10 ust 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności radców prawnych z 22 października 2015 roku (tekst jednolity Dz.U. z 2018 roku, poz. 265).